

Redacția, Administrația și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare nr. 22.
București: Măntănușu nu se re-
te. nr. 10.
BIBLIOTECA DE ȘTIINȚĂ:
Brașov, piața mare nr. 22.
Inserate mai prescuse în Viena
Budoif Mosse, Haasenstein & Vogler
(Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois
Herd, M. Dukas, A. Uppelich, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein, Bernat;
în Frankfurt: G. L. Dand; în Ham-
burg: A. Slesner.
Prețul inserțiilor: o serie
garmonică pe o coloană 6 cr.
în 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III.

„Gazeta” ieșe în fiecare
Abonamente pentru Austrii-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
nr. 22, etajul I: pe un an
10 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu două în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Ună exemplară 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 117.

Brașov, Joi 25 Maiu (6 Iunie)

1889.

Brașov, 24 Maiu

Apropiându-se sfârșitul sesiunii parlamentare, partidele din dieta ungară își fac bilanțul activității și își sărbătoresc pe corifeii lor.

Inceputul l'a făcutu partida guvernului c'unu banchetă splendidă și costisitoră, care avea să fiă o ovațiune pentru ministrul-președinte Tisza.

Se înțelege, că diarele bugetare și-au dată totă silința în ajunul acestei manifestațiuni, a ridica pe stăpânul lor cu laudele până la alu șeptelea ceru, arătându ce isprăvi mari a făcutu el în interesul maghiarismului.

Intre aceste foi s'a distinsu ca totdeuna reptila din Clușiu, care într'unu articolu, ce l'u reproducem mai josu, se silesce a dovedi, că toate atacurile îndreptate din partea opoziției maghiare în contra d-lui Tisza trebuie să amuțescă înaintea faptului, că lui Tisza i-ar fi succesu a sugruma mișcarea naționalităților.

Se dice în amintitul articolu, că ministrii unguresci, înainte de venirea lui Tisza la cârmă, adoptaseră dela guvernul din Viena apucătura, de a voi să împace naționalitățile, și că în 1875 ministrul-președinte de atunci Melchior Lonyay, ceruse ca Români să i arate într'unu memorandum postulatele lor. Dér îndată ce a venit Tisza la putere, elu a părăsitu această politică cu desevêșire și a lucratu numai și numai pentru întărirea și crearea unui statu naționalu maghiar, luptându în contra pretențiunilor naționalităților, cari pretențiuni pe la 1875 erau încă foarte mari.

Astăzi, dice roia bugetară din Clușiu, vocea naționalităților nu se mai ridică în dietă în contra legiloru cardinale ale constituției

maghiare, propaganda pornită de naționalități s'a slăbitu și străinătatea începe a privi statul ca „statu maghiar”; această e „marea ispravă” a lui Colomanu Tisza, pentru care numele lui va străluci în istoria ungară.

Biata reptilă! Se gândea la banchetul de pe insula Margareta, îi lasă gura apă și n'ghițea în sec, cându scria acestu panegiric!

Cu ce vreau creaturile lui Tisza să-l scape de grelele acuzări, ce le îndreptă opoziția maghiară în contra sistemului lui de guvernare!

Dic, că lui Tisza i-a succesu să sugrumă vocea naționalităților în dietă și în viața publică a statului. Apoi nu vedu ei, că tocmai acestu faptu cuprinde sentința cea mai zdrobitoare în contra guvernării lui Tisza?

S'a mai auditu o absurditate ca această, că unu ministru, care a statu patrușprezece ani la cârmă, să fiă premăritu ca mare bărbatu de stat, pentru că în acestu intervalu a lucratu, ca majoritatea locuitoriloru țării să fiă scosă din esercițiulu drepturiloru ei constituționale și să nu-și mai potă validita dreptele ei pretențiuni în viața publică a statului?

In adevêru, că această e o ispravă a d-lui Tisza. Dér cu ce mijloce și cu ce prețu a sevêșit'o?

Ni-o spunu opoziționali unguri din dietă, cari deodată cu manifestația pentru Tisza, ținându și ei unu banchet, au constatatu prin graiulu lui Horanszky și de astă dată, că „majoritatea din parlamentu, este fructulu ilegalităților, alu violențelor și alu corupțiunii”.

Etă dér mijlocele, cărora se datorescu isprăvile d-lui Tisza Kalman. Èr prețulu este adencă

amărâciune și nemulțămire, ce domnesce ađi în sinulu tuturor naționalităților nemaghiare din cauza brutalei și vitregei tractări.

Acăsta nici însași reptila din Clușiu nu o pote nega; nici ea însași nu cuteză a afirma, că naționalitățile aru fi renunțatu la vre-una din dreptele lor pretențiuni și că aru fi mulțămite, măcaru în parte, cu starea de ađi a lucruriloru.

Èr străinătatea? Credeți că nu vede toate miseriile de aici? Suntemu convinși, că ea le cunosce multu mai bine decâtu cei ce se află ađi la cârma statului și fără îndoială le judecă mai nepreocupatu și mai dreptu. Este cea mai mare amăgire a crede, că străinătatea nu ride de fantasmagoriile șoviniste maghiare și că ea ar privi în acestu stat alceva decâtu este elu în realitate.

Décă meritulu d-lui Tisza este, că a înăspritu raporturile dintre poporele acestoru țeri și a produsu nemulțămirea generală ce domnesce ađi, atunci în adevêru că elu și-a sigurat unu locu în istoria, dér nu pe paginile ei de aur, ci pe paginile ei negri.

DIN AFARĂ

Germania și Elveția.

Guvernulu germanu n'a avut alceva mai bun de făcutu, decâtu să adreseze Elveției note amenințătoare în afacerea Wohlgenuth. Las' că Elveția nu se turbură de locu de astfelu de note nechibzuite, dér chiar presa germană independentă, precum spune o telegramă din Berlinu, blamează acele note. Germanii se temu, că Elveția ar puté lua măsuru de represalii în contra Germaniloru cari locuescu pe teritoriulu elvețianu. Nu cumva Germania vré să imitez pe Rusia față cu statele mici?

Rusia și Muntenegru.

După cum spune o telegramă din Petersburgu, efectulu ce a produsu asupra spiritulu publicu toastulu împêratului, ridicatu în onorea principelui Muntenegrului, este imensu.

„Novosti” laudă foarte multu sincera amicitia a Rușiloru pentru principele Nicolae, care din partea sa e credinciosu atâtu Rusiei, câtu și aspirațiuniloru naționale ale propriiloru săi supuși.

„Sviet” aclamă cuvêntulu imperialu, care răspunde așa de maiestosu miserabileloru intrigu urzite de nisce amici falși în ținuturile stropite de sânge rusescu.

„Grajdenine” declară, că toastulu țarului douêndesce o valôre și mai mare prin coincidența sforțărilor ce facu Sêrbii pentru a îndeplini deplina lor independență națională.

„Petersburgskia Viedomosti” vede prețioase avantajii în faptul, că Rusia s'a desfăcutu de alianțele înșelătoare, cari tindu a hotări în nisce împrejurări defavorabile.

Tisza și naționalitățile.

Sub acestu titlu scrie guvernamentalulu „Kolozsvar” din Clușiu în numărulu său dela 3 Iunie următoarele:

Tristă sorte ar avé bărbații dela guvern, acei bărbați, cari au influență hotărâtoare asupra afaceriloru statului, decâtu istoricii posterității i-aru judeca după vorbirile opoziției în parlamentu, său după articulu pressei opoziționale.

Domni ministri, celu puțin mare parte din ei, — aceia adecă, cari s'au sciutu lupta mai cu inimă și pètrunși de sentimentulu patriotismulu lor au desvoltatu mai mare curaj în lupta pentru principii, și cari cu puterea voinței lor au învinsu pedecile puse de opoziția — ar trebui să figureze în istoria ca nisce blăstemați trădători de patriă.

Istoria însă este adevêrată. Timpulu toate le învechesece, una însă nu, și anume: faptele brave ale bărbaților dela

FOILETONULU „GAZ. TRANS”.

Curierulu Expoziției din Parisu.

[Corespondența noastră particulară.]

VIII.

Parisu, 31 Maiu 1889.

E cu neputință să percurgă cineva diarele aparute ađi dimineță fără ca să nu dea cu ochii de titluri de rubrică ca: *Au Cabaret Roumain*, său: *Banquet et la Section Roumaine*.

Banchetul, ce s'a datu aseră la locanda română, era celu pe care vilu semnalasem în una din corespondențele mele precedente. Sciamu cu toții dec ce se pregătea, și cu toate, că implinirea unui punctu din o programă cunoscută deja nu putea să ne surprindă, totuși ađi trebuie să mărturisim, că amu rămasu uimiți de reușita ce a avut banchetul de eri.

De témă ca să nu ni-se obiecteze, că în amorulu nostru propriu naționalu amu esagera proporțiile lucrurilor, cedezu locul diarului *Le Matin* (Nr. 1925 dela 31 Maiu). Ecă ce dice acestu răspândil organu de publicitate:

„Poporul român a datu o deosebită dovadă de amicitia sa intimă, celu unesce cu Franța, lucrându din rêsputeri la orga-

nizația Expoziției sale. In adevêru, cei mai mulți dintre bărbații de stat actuali ai României și-au făcutu studiile în Franța; ei sunt fiii universitățiloru noastre. Franța le e ca a doua lor patriă; ei simtu această, și nici o combinațiune diplomatică nu pote resista în contra sentimentulu naționalu alu României, precum nici în contra instinctulu de rasă, pentru că Români suntu ca și noi, de sânge latinu, și mai puțin amestecați decâtu noi.”

„Prințulu Bibescu, președintele comitetulu naționalu și comisar generalu alu Expoziției române, e ca și unu adevêratu Francesu, deoarece densusu posede actele de marea naturilasare, câștigate de sute de ori prin operele sale atâtu de remarcabile și, mai pre susu de toate, prin strălucita sa conduită pe câmpulu de bătăia, pe timpul rêsboiului din 1870.”

„Astfelu, cei mai mulți dintre ministrii noștri și dintre eminenții noștri bărbați nu putură dec decâtu să accepte c'o deosebită plăcere invitația ce principu le-o adresă. Dineulu s'a servitu în acea originală locanda română, în jurulu căreia, fiecare seră, o orchestră de musicanți îndrăciți atrage o mulțime

considerabilă. Orchestra această de artiști iscasiti și originali, a cântatu în totu timpul banchetulu, și fluerulu lui Panu (naiu), ce joca unu rol principalu, s'a remarcatu prin notele lui superbe.”

Intre convivi, cei mai de frunte oșpeți au fostu: *Méline*, președintele camerei deputaților, *Tirard*, președintele consiliulu de ministri, *Rouvier*, ministrulu de finanțe, *Thévenet*, ministrulu de justiția, *Faye*, ministrulu agriculturii, *Fal-lières*, ministrulu instrucțiunii publice, *Yves Guyot*, ministrulu lucrărilor publice, contele *d'Ormesson*, directoru de protocolu (introducătoru de ambasadori), generalulu *Billot*, inspectorulu generalu alu armatei, *Anatole de La Forge*, vicepreședintele Camerii, *Jules Simon*, *Poubelle*, prefectulu de Seine, *Lozé*, prefectulu poliției, *Lockroy*, *Meissonier*, *Francis Charmes*, *Dr. Chautemps* (președintele consiliulu municipalu), *Berger*, *de Lacre-telle*, *Mezières* și *Camille Doucet*, ambii membrii institutulu de Franța.

Inutilu d'a adăuga, c'au fostu prezenți și membrii comitetulu român, adecă d-nii: colonelul *Dally*, *Grant*, și între dênșii d-lu *Al. Ciurcu*.

Principele *G. Bibescu* presida banchetul.

**

Când ne apropiăm în mintea noastră aceste două nume din urmă, involuntar ne vine să-i asemănăm pe cei doi bărbați cu două colone ce susțin și pe care se rađim unu marețu edificiu.... E adevêratu, că ađi una din colone se perde în temelile edificiuului și că alta face torța și ornamentulu fațadei acestui edificiu, pentru noi însă, în bilanțulu Expoziției, ambii factori ni suntu deopotrivă de scumpi. Ambii au contribuit și contribuescu la răspândirea numelu de Românu, și grația dênșiloru, renumele *intregulu popor român*, și ca popor muncitor și străduitor, e în ajun d'a deveni universalu. Afirmarea din nou a originii noastre latine, recunoșterea din nou a consăngenității noastre, a Românilor, cu Franța și cu celelalte țeri surori e unu rezultat fericitu al silințelor desfășurate pe Câmpulu lui Marte. In specialu noi Români din Transilvania și Ungaria trebuie să ne bucurăm de aceste succese morale, ce unu ministru-președinte francesu le anunță în fața principelui *Bibescu* și alu căroru ecou se face presa întregă a Parisulu. In vitregitatea împrejurărilor prin cari străbatem ađi,

statu în interesul statului, cari atunci când se sèvresesc apar învelite în ore-care întunerec, deoarece opozițiunea nisesuesce a-le înfățișa înaintea opiniunii publice în negura unor considerațiuni de partid, der cari cu cât se depărtează mai mult de epoca în care s'au sèvresit, cu atât apar mai strălucite și mai mari și cu atât mai multămitore și recunoscătoare este posteritatea față cu cei ce au sèvresit acele fapte...

Istoria va arăta ce fel de omu a fost Coloman Tisza. Noi nu ne temem de sentința posterității asupra lui. Resultatele guvernului său sunt așa de mari, încât nu se pot răsturna cu vorbe góle.

Când Coloman Tisza a luat în mână frânele guvernului, naționalitățile se înfățișau ca nisce puteri mari. Acea politică, care ținea la aceea, ca guvernul cum se bage trei bani în două pungi, cum se ședă deodată pe mai multe scaune, nu s'a dovedit de corăspundătoare și nici n'a fost vrednică de tradițiunile oărmuirii maghiare.

Luând noi aceste apucături dela guvernul din Viena, ele au dus lucrurile așa departe, încât ministrul președinte Melchior Lonyai în 1875 începuse deja să intre în tocmeală cu metropolitul dela Blășiș provocându-l ca să asternă într'unu memorandū dorințele poporului român.

Când Coloman Tisza a luat conducerea afacerilor, pretențiunile naționalităților erau foarte mari și credeau, că cât p'aci le va succede, ca printr'o radicală schimbare a constituției maghiare să slăbescă cele mai tari temelii de drept istorice ale statului maghiar și să'introducă unu sistem de cantone. În legislațiune s'au ridicat voci aspre contra legilor cardinale ale constituției maghiare și streinătatea a sprijinit elementele gravitate inafară în această luptă contra legilor pe toate terenele.

Nu le era lor de aceea, că în Ungaria nu se află libertate, ci le era de aceea, că din Ungaria nu vreu să rupă partea de teritoriu ce li-se vine lor. Nu le era lor de aceea, că în statul maghiar nu sunt drepte legile, ci necasul lor venia de acolo, că dreptul nu le concedea lor ca să aducă nisce legi după cum ar voi și după cum ar dori ele, cari însă ar turbura din fundament egalitatea. Nu de aceea se purta lupta, pentru că dora legile ar împedea desvoltarea individuală a naționalităților, ci se purta de aceea, pentru că legile nu le dedeau lor drepturi exclusiviste. Abia voiau să bage în semă constituțiunea maghiară și a

vătma tricolorul nu țineau că ar fi unu lucru nepatriotic.

Nici acum nu putem dice, că dora naționalitățile s'ar însufleși pentru constituțiunea ungurescă. Nu nici decum. Una însă este sigură, și anume este sigură, că elementul, ce avea o putere distrugătoare, e foarte imputinat și activitatea lui este restrinsă într'unu cercu foarte îngust, în timp ce de altă parte elementul patriotic este din și în și mai mare, de asemenea de când Coloman Tisza se află în fruntea guvernului s'a întărit în măsură însemnată și respectul față de constituția.

Acesta este succesul! Astăzi streinătatea respectă în statul unguresc, și propaganda pornită de naționalități s'a slăbit, s'a netedit, s'a rupt lovindu-se de virtutea și patriotismul lui Coloman Tisza.

Abia decă s'a mai aflat vre-odată cineva, care se fi lucrat mai mult pentru întărirea și crearea unu stat național maghiar, decum a lucrat Coloman Tisza, cu atata succes, ca acesta însă, nici unu n'a lucrat.

Unu bărbat mare de stat merită, ca ori de câte-ori avem ocaziune să ne manifestăm față cu el cea mai mare stimă și recunoscință a noastră, dicendū: „Josu pălăriile!“

SCRILE DILEI.

Banchetă de mameluți. Fiindcă toate merg bine în țară, nu e sărăciă, nu emigrăză nimenea, toți cetățenii sunt mulțamiți, cum nu le-ar da țizaiștilor inima brânciu, să mance mănăcări scumpe și să bea șampania pe insula Margareta dela Pesta, în onora șefului lor Coloman Tisza, s'ar batorindu-l pentru „succesele“ ce le-a avut în sesiunea acesta parlamentară? „Budp. Tgblt“ numesce acestu banchet, ce s'a datu ați, „orgia de însuflețire“, costandū cuverta 10 fl. și dice: În totu lucrul rămâne o enigmă, pentru ce d-lu Tisza, care primește din partea țării 12,000 fl. sub titlul „cheltuel de reprezentare“, nu întocmesce acestu banchet cu cheltual sa proprie, ca amicii săi politici să aibă ceva din acestu sumă, căci puritanul ministru-președinte totu nu'i folosese pentru ce sunt destinați. — Satul arde și mamelucii banchetuesc!

In contra emigrării. Precum se raportază din Ungaria de sus, în comitatul Zemplin a intrat în putere o ordinațiune pentru a se împedea emigrarea la America. În ordinațiune se dice, că cel care n'a satisfăcut dato-

cetățenul francesu, m'a adoptat dreptu fiul ei.

D-vostre însă din parte-vă a'ți pus atata grijă, domnilor, ca să învingem greutățile unei sarcini așa de frumoase, încât ați nu ne rămâne în inimă, pentru Domniile Vostre, decatu unu sentiment de neșovăitoare recunoscință.

Recunoscința acesta o exprimă cu tăria, în numele țării mele, și vă mulțimesc tuturor, domnilor, miniștri de ieri, miniștri de azi, directori, lucrători valoroși ai unei opere incomparabile.

Domnilor,
Ridicū paharul meu în onora domnului Președinte alu Republicei francese și a domnei Carnot, beau în sănătatea Președintelui Consiliului, a comisariului general alu Expositiunii universale din 1889; beu în sănătatea d-vostre, a tuturor, domnilor, beau în sănătatea Franței, care de când cu nenorocirile sale nemeritate, lucrăză mereu și se desvôltă în senul păcii, pace, pe care a vrut'o, pe care o asigură de trei ani lunei civilizate prin opera acesta de titan, la care poporele au pus mână inscriindū astfel, prin o silință generală a tuturor, unu suvenir neperitor în cartea imortalității...
Trăiască Franța mare și glorioasă!

După d. principe G. Bibescu, luă cuvântul d. președinte alu Consiliului de Miniștri. Discursul d-lui Tirard v'lu voiu trimite mâne.

rințelor sale cetățenesci (se va fi înțelegendū de siguru plata dării și serviciul militar) și emigrăză fără pașaportu la America și e oprit pe drum, se pedepsece cu 2—50 fl. ori cu pedepsă în bani și închisore. Cel care îndemnă pe alții a emigra ori mijloesce emigrarea fără a avé concesiune ministerială, de asemenea va fi pedepsit. Autoritățile se fiă cu cea mai mare luare aminte asupra mișcării de emigrare. Bani încasați din pedepse intră în cassa șercilor din localitatea respectivă.

Esamele în Blășiș. La gimnasiul superioru gr. cat. din Blășiș esamele publice în anul scolasticu curentu se voru ține în 17—25 Iuniu din studiile ordinare, ér din studiile extraordinare în 16, 26, 27 și 28 Iuniu. În 30 Iuniu va urma celebrarea s. Liturgie împreunată cu „Te Deum“, ér după aceea cetirea clasificărilor, împărțirea premiilor și testimonielor. Studenții din clasa a VIII au ținut esamele de clase în 11 și 13 Maiu a. c., ér esamele scripturistice de maturitate în 15—21 Maiu. Esamele verbali de maturitate se voru ține în 13, 14 și 15 Iuniu. La institutul preparandialu esamele publice se voru ține din 17 până în 20 Iunie inclusive, la școlele normali în 21 și 22 Iunie, ér în 23 se va celebra s. liturgie cu „Te Deum“. La școla de fetițe esamenul se va ține în 24 Iunie a. c.; după terminarea esamenului va fi împărțirea premiilor.

Cursu pentru industria de casă. La școla confesională greco-catolică din Murășu-Ludoșu din 1-a Augustu a. c. st. n. până în 31 a aceleia-și luni se va ține și în acestu anu cursu pentru industria de casă prin zelosul învățatoru Teodoru F. Negruțiu, care va propune următoarele: 1. Curățirea nuielelor și giluirea lor; 2. Impletitul unor specii de coșeruce din nuiele giluite de răchita și captușite cu cașmir în diferite culori și mărimi; 3. Impletitul coșerucilor de mână din ierbă marină și ornate în trestia scilpicioasă și copcii de aramă, foarte elegante; 4. Impletitul sticlelor în răchita giluită; 5. Impletitul coșerucilor de căruțe în nuiele albe; 6. Impletitul unor coșeruci, pentru struguri ori vestminte. Cei ce voru participa la acestu cursu voru avé a solvi 5 fl. taxă, 2 fl. 50 cr. pentru procurarea materialului necesar, și 50 cr. în cassa școlei pentru elevii șercaci, la oaltă 8 fl., ér obiectele gătite voru fi ale lor.

Trenu separatu din Ardelu la Parisu. „Reuniunea de comerț și industria“ din Brașov întocmesce în luna Augustu o excursiune specială ardelenă la Parisu și încă în condițiunile cele mai convenabile, ce se voru face în curendū cunoscute. Deorece trebuie să se țină semă de comoditatea călătorilor, numărul participărilor va fi restrins. Prenotări se facu în cancelaria numitei reuniuni în Brașov. La excursiune potu lua parte și dame.

Regele României a primitu din partea M. S. Impăratului Alexandru III alu Rusiei o scrisore de felicitare, dreptu răspunsu la notificarea ce i-s'a făcutu, că Principele Ferdinandu a fostu desemnatu ca Moștenitoru presumpțiv alu Coronei. O asemenea felicitare a primitu din partea Reginei Victoria a Angliei.

Serbarea dela Atheneu. „Românul“ aduce următoarele amănunte despre serbarea soc. „Tinerimea Română“: Înaintea unu publicu care umplea sala Ateneului vechiu, Societatea „Tinerimea Română“ și-a serbatu eri a XII aniversare a sa, cu care ocazi s'au distribuit și premiile elevilor dela diferite școle primare din capitală, cari s'au distinsu la concursurile ținute. Serbarea s'a început prin intonarea, de cătră o musică militară, a

imnului naționalu „Deșteptă-te Române“. Unu coru de copii a cântat apoi într'unu modu plăcutu mai multe imnuri, vice-președintele d-lu P. S. Popovici a făcutu darea de semă anuală, au vorbit reprezentanții societății „Unirea“ și a studenților în medicină ș'apoi d-lu St. Nanu ținū o instructivă conferință despre „Limba maternă“. S'au mai citit, de cătră secretarul Căpitănescu, mai multe adrese de felicitări. Câțiva elevi au recitat apoi poesii. A fostu multu aplaudată cu deosebire eleva Florica Patrușuș, care a recitat anecdota populară „Cucul țiganului“. D-lu profesor de universitate Gogu, membru onorific alu societății, a ținut apoi o interesantă conferință în care și-a espus vederile asupra educațiunei ce trebuie a se da cu deosebire în casa părintescă copiilor. S'a procedat apoi la împărțirea premiilor. S'au dat, afară de mențiuni, 55 de premii. Elevii cari au concurat au fostu cu fete și băieți 300.

Cai pentru armata română. „Naționalul“ scrie: S'a contractat cu unu antreprenor din Rusia o furnitură de patru mii de cai pentru călărași. Remonta acesta trebuie să fiă predată în câteva serii și primită de o comisiune de ofițeri orânduiți de ministrul de resbelu. O parte din acestu remontă trebuie să sosescă le finele acestei luni la Ugheni, de unde, după ordinul ministrului de resbelu, caii voru fi repartizați la diferite regimente de călărași din această privință e încheiatu de acum unu anu.

Din capitala Kultur-egyletului. „Kolozsvár“ scrie, că la porța cărciumei cu chelnerițe „Nebántsvirág“ de acolo s'au certat arhitectul Pap Jozsef cu doi învățatori. Cărciumarul Vildner János din a căruia cărcimă eșiră acești oșpeți — fiindcă trecuse deja meșul nopții și cărciuma avea să se închidă — păși la mijloc ca să-i împace. În acel moment însă elu primi nisce lovituri de cuțit în peptu așa de grele, încât îndată ilu năpădi sângele și cădu jos. Bătăia cu cuțitul o continuă după acesta cei ce mai rămaseră încă pe picior. Cei doi „apostoli ai științei“ rămaseră greu răniți, poliția îi duse în spital, avendū amendoi câte-o gravă impusatură de cuțit în partea stângă a trupului. Cărciumarul, căruia cuțitul îi străbătū până la plămâni, e în pericol de morțe. Alți pârtași la „luptă“ primiră rani mai ușore. Unu simplu atacu de vorbe a pricinuit versarea atătu sânge kulturegyletist.

Nou vals de I. Ioanovici. „Iubita vieța României“ e unu nou vals pentru pianu, două mâni. Prețulu 1 fl. Se înțelege, că acesta nouă compozițiune deșteptă dinainte interesul publicului musical. Și acestu interesu este într'atata justificat, intru câtu tocmai acestu vals alu celui mai îndestratu învățacel alu lui Strauss nu e intru nimic inferioru valsului „Valurile Dunării“, din contră noulu vals „Iubita vieța României“, după judecata bărbăților speciali, întrece pe cele de mai nainte chiar în toate 5 părțile sale prin simțire, prin cursul său melodicu bogat și prin efectul însuflețitor. Depositulu se află în librăria lui Polatsch din Timișora. Se trimite pe lângă rambursă.

Din dieta ungurescă.

Ferdinand Szederkenyi invinesce pe ministrul Csaky, că prin ordinațiunea sa în privința limbei germane lucrăză ca „agentu provocatoru“, între confesiuni.

Koloman Thaly atrage atențiunea ministrului, că în școlele medii austriace se folosese o carte „österreichische Vaterlandskunde“ de Gindely, care nu respectă dreptul de statu ungaru. În această carte nu se numesce de locu co-

noi la aușul acestor vesti de fală să ne bucurăm, că se întreține cu atata corectitudine și demnitate cultul simpatiei între Români și Francesi.

La dessertu principele Bibescu a pronunțat discursul următor:

Domniile președinte alu Consiliului! Domnilor!

În numele României, în numele Comitetului naționalu, pe care lū reprezentă la întâlnirea dată de Franța poporilor din lume, vă exprimă adença noastră recunoscință pentru onora ce ne faceți așezendū-vă la masa noastră.

Poporul român a acceptat invitația Franței. Elu a înțeles, că trebuia să ia parte la acestu luptă pacifică a inteligenței, la această serbare plină de strălucire, demărire, în care eleganța se întrece cu forța, în care omul nu știe ce să admire mai mult: locuința minunată, pregătită de Franța oșpeților săi, seu produsele muncii și geniului națiunilor. Elu a înțeles, că datora Franței, sororei sale mai mari, precum o numesce, să răspundă la apelul ce i-s'a adresat, și cu toții vesel și alergat.

Eu, domnilor, mă fălesc de a fi aci stegarul țării mele, mă fălesc că am învins cu densa toate pedecile, mă fălesc de a fi, și de astădată, modesta trăsura de unire între patria mea română și patria mea francesă, ce conferindū-mi, de unu pătrar de seculu, drepturile de

mandanții unguri. Autorul nu amintea pe Iuliu Andrassy între cei cari au luat parte la congresul din Berlin, fiindcă e Ungur. Austria și Ungaria sunt tractate ca monarhia deplină unitară, așa că nici măcar sistemele ei de rîuri ori de munți nu sunt despărțite. Ungaria stă între țările coronei într'un rînd cu Silesia ori Moravia. Roga pe ministrul să facă a se validă în Austria dreptul de stată ungară.

Ministrul Csaky dice, că va examina cartea și, decă va afla în ea lucruri ce lovesc în pozițiunea de drept de stată și în independința națională a Ungariei, va găsi mijloce și căi ce se înlăture aceste întortocheri. Ce privesc espresia de „agent provocator“, aceta o merită acela, care prin spectatorile sale caută a crea contraste între diferitele clase și confesiuni.

Gabriel Ugron vorbește despre proiectatul internat „Rudolfin“ după modelul „Teresianului“ din Viena. „Der unde vedem pe Teresianii absolvați în fruntea progresului național? întrebă Ugron. Mamele se fiă așa de cu minte se nu'și dea copii în institutul din Kalksburg, unde ei sunt crescuți în o anumită tendință. Din copii crescuți în Teresian devin cei mai mari demagogi și cei mai periculoși proletari, fiindcă și însușesc tôte obiceiurile și dorințele celor bogăți, pe cari însă nu și-le pot satisface. Destulă crește exclusivismul în societate, care însă nu trebuie promovată, ci combătută. Pressa și societatea trebuie să lucreze în contra acestor tendințe. Propune să nu se ia la cunoștință propunerea de a se înființa un astfel de institut.

Ministrul Csaky susțină înființarea, dicend, că din lipsa unui astfel de internat emigrăz tinerii la institute în streinătate. În Ungaria, dice el, nu e contrast între aristocratism și democratism. Înființarea institutului e necesară.

Ioh. Asboth dice, că în Ungaria tôte sunt aristocratie, până și celăl din urmă păzitor de nopte, așa că păzitorul dinainte de meșul nopții se socotesce mai bun ca celăl de după meșul nopții, și întors. Internatul e necesar. Un mare număr dintre cei mai mari bărbați ai Angliei e educat în internatul din Eton și cu tôte astea educațiunea loră astfel a isbit, încât celăl puțin n'au introdus în parlament tropotul de cai. (Ilaritate'n drepta. Mișcare'n stanga. O voce din stanga: Vorbiri măgăresci!) Când în acest parlament i-se strigă unui vorbitor: Vorbire măgărescă! asta-i cea mai bună dovadă, că avem nevoie de un institut bun de creștere. Sunt familii, care locuesc la țără și nu pot ține educator cu câte 2—3000 fl.; sunt oficeri, cari servesc afară din țără; sunt unguri, cari sunt în servicii în străinătate. Decă aceștia vrău să-și crească copii unguresce, atunci trebuie să-i trimetă acasă în patriă. În astfel de internate nu învață tinerii nici bătăi, nici ferbeli, nici betyarismă, cum învață gimnasiștii, nefind în internate.

Franz Fenyvessy dice, că se scotă limba greacă din gimnasia, și în locul ei se învețe gimnastica, cunoștințe militare, se se pregătesc tinerii pentru artele plastice și altele. Face decă următoarea propunere: Camera invită pe ministrul de istrucțiune ca, aușind comisiunea pentru istrucțiune și pe alți bărbați speciali, să studieze cestiunea scoterii limbei grecesci dintre obiectele de învățământ obligate ale gimnasiilor. (Aplause 'n stanga).

Emeric Visi e pentru internat. Sunt clase sociale, care se separă de celelalte, își caută un teren închis, unde se întănesc, își au lumea loră de idei deosebite, poftele loră deosebite. Prin internat se educă aristocratul, ca și ne-aristocratul, deopotrivă.

Ministrul Csaky dice, cu privire la propunerea lui Fenyvessy, că ținta lui

e înființarea de școle medii unitare. Acestei nișuințe fi va căde jertfă mai întău limba greacă. (Vii aprobări). E vorba numai, că trebuie bine chibzuită lucrul, ca nu cumva aceta măsură să influențeze în mod neplăcut asupra raportului, ce există între școlele medii din patriă și între universitățile din streinătate. Trebuie chibzuită, că ore nu va trebui să se ia dispozițiuni excepționale pentru ușurarea trecerei dela școla mediă la universitate. Și mai trebuie chibzuită, că ore nu e necesar a se susține studiul limbei grecesci în unele școle medii. Hotărîtă decă nu pôte spune ministrul nimic, der primesc propunerea și se va ocupa cu cestiunea aceta.

Geza Polonyi nu vede în nici o dispozițiune a guvernului urmă de iubire de patriă. Presintă următoarea moțiune:

„Camera invită pe d-lă ministru al istrucțiunii, să procedă urgent și cu tôte asprimea legii față cu cei obligați pentru asigurarea plății punctuale a lefurilor minimale asigurate învățătorilor școlilor populare și a naturalielor. În legătură cu aceta, se invită ministrul a raporta camerei asupra celor casuri, în care a fost cu neputință a se plăti punctuală minimul de leafă asigurată legală învățătorilor, și să presinte un proiect de lege corăspunător. Ministrul e invitat să modifice unele paragrafe ale art. de lege XXXII din 1875 și să presinte un proiect de lege luând în considerare următoarele principii: a) dreptul de pensie împreună cu salarul întreg să între în general, așa der și la învățătorii școlilor confesionale, după 30, er nu după 40 de ani de serviciu, b) suma cea mai mică a pensiei să fiă stabilită, fără considerare la salar, cu 300 fl.; c) suma de ajutorare a văduvelor să se stabilizească cu un minimum de 120 fl., a orfanilor cu un minimum de 50 fl. de cap.

„Camera invită pe ministrul de finanțe, să presinte neintârziat un proiect de lege în afacerea scutirii de timbru a petițiilor și acuzelor loră înmădate de învățători, de văduve și orfanii loră în privința pensiei loră, a escontenției (darea unei sume de bani odată pentru totdeuna) ori ajutorului loră, precum și a chitanțelor date de ei.“

Ministrul Csaky răspunde, că a spus deja în comisiunea financiară și a istrucțiunii, precum și în vorbirea sa programă, că ce privesc asigurarea minimului salarului învățătorilor și revisuirea legii pensiilor, va dispune negreșit. Decă e superfluă aceta parte a moțiunii. Ce privesc partea, cum se se revisuiesc legea pensiilor, nu pôte lua nici un obligament asupra și decă nu primesc moțiunea, pentru că nu scie, decă pôte ori nu corăspunde lui. (Polonyi își retrage moțiunea).

Ministrul de finanțe Wekerle se pronunță în contra propuneri privitoare la scutirea de timbru a petițiilor învățătorilor, văduvelor și orfanilor loră.

Scrisoarea Senatului român cătră Principele Ferdinand de Hohenzollern.

„Monitorul oficial“ din Bucuresci publică adresa, pe care senatul a înmănat prin președintele său la 1 Aprilie A. S. R. Principelui Ferdinand, adresă prin care face cunoscută inscrierea sa ca membru al matorului corp:

Alteță Regală! Senatul român în ședinta sa de astăzi, 14 (26) Martie, ca urmare a interpelării adresate președintelui consiliului de miniștri, a adoptat cu unanimitate de voturi următoarea moțiune:

„Senatul, în virtutea art. 76 din Constituțiune, invită pe președintele său să inscrie pe Principele Ferdinand de Hohenzollern în apelul său nominal sub numele de Alteța Sa Regală Ferdinand,

Principe de România, Moștenitor pre-sumtiv al Coronei.“

Subsemnatul are onore de a supune Alteței Vostre Regale votul unanim al Senatului și de a' aduce la cunoștință, că și face o datoriă de a inscrie în capul apelului nominal numele Alteței Vostre Regale.

Sunt cu celăl mai profund respect, Al Alteței Vostre Regale,
Prea supus servitor.
Președintele Senatului.

General de divizie Ioan Emanuel Florescu.

Statistica căilor ferate din Europa.

La 31 Decemvre 1887, lungimea totală a căilor ferate exploatate au atins cifra de 207.939 kilometri. În anul 1886, lungimea era numai de 201.468 kilometri.

Ecă un tablou, care va arăta în kilometri lungimea căilor ferate din diferitele țări, la finele celor două exerciții:

	Lungimea		
	Fin. 1886—Fin. 1887. Diferența		
Germania	38,349	39,570	1221
Austro-Ungaria	23,400	24,708	1308
Belgia	4,534	4,702	168
Danimarca	1,965	1,969	4
Ispania	9,309	9,482	182
Francia	33,343	24,284	891
Britania	31,375	31,968	323
Grecia	515	605	90
Italia	11,178	11,616	438
Țările de jos	2,858	2,952	94
Portugalia	1,529	1,828	300
România	1,939	2,351	412
Rusia	27,698	28,518	820
Serbia	444	517	73
Sveția și Norvegia	8,839	8,950	111
Elveția	2,788	2,823	35
Turcia din Europa	1,394	1,394	—
Malta	11	11	—
Total	201,468	207,939	6471

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciul biurolui de coresp. din Pesta)

Pesta, 5 Iunie. Camera deputaților a primit legea bugetelor cu majoritate imosantă.

Bucuresci, 5 Iunie. În ședința camerei, ministru-președinte Cărgiu a apelat la patriotismul tuturor grupurilor partidelor, ca să primescă bugetul. Carpă răspunde, că partida constituțională va vota pentru buget.

Belgrad, 5 Iunie. E probabil, că mitropolitul Teodosiu va cere încă în cele mai apropiate zile să fiă pensionat, apoi Ex-mitropolitul Mihail va fi reintegrat în demnitatea sa de mitropolit.

Newyork, 5 Iunie. Paguba pricinuită prin inundări e prețuită la 40 milioane dolari. Până acum au fost scose 3000 de cadavre.

DIVERSE.

Ciudățeniile limbii. Un om cinstit are numai un cuvânt; când și'l dă, îl ține și nu și'l mai ia înapoi.

Apoi decă îl ține, nu pôte să-l dea.

Decă 'l dă, nu pôte să-l ție.

Și decă nu-l ține, nu mai e om cinstit.

Șahul la Petersburg. Suveranul Persiei a fost primit în Capitala Rusiei cu un alai extraordinar. S'a iluminat orașul în onorea sa, și muzicele au cântat pe strade. A doua zi după sosire, după relațiunea ce o publică „Figaro“, șahul a făcut vizită tuturor membrilor familiei imperiale într'o trasă aurită, trasă de patru cai negri. S'era i-s'a dat un prând de gală la palatul imperial. Serviciul mesii era făcut de pag, er bucatele erau puse în farfurii de aur. Țarul și șahul au ridicat toaste, în timpul cărora s'au tras tunuri. După masă șahul a fost dus la teatrul Maria, împodobit cu flori și cu mobile aduse la Curte. A plăcut de deosebire șahului, din representațiunea dată, baletul intitulat Vestala, jucat de patru sute opt-deci baletiste. — S'a observat în Petersburg, că șahul Persiei este însoțit pretutin-

denea de un copil în etate de 5—6 ani, c'untă esteriorul forte inteligent. Copilul a fost de față chiar la primirea oficială a corpului diplomatic. Se vorbește, că un renumit astrolog în Teheran i-a dicit șahului, că n'are a se teme de nimic pe câtă timp micul copil va fi lângă el. Monarchul de atunci nu-l mai lasă din ochi. Copilul a devenit un „ânger păzitor“ al șahului Persiei.

Un nou gen de publicitate. Se anunță din Londra, că o casă de comerț a oferit poștameșterului general o sumă de 25 mii lire (675,000 franci) pe an ca să i acorde privilegiul d'a face publicitate pe spatele timbrelor postale, din care se vind pe fiă-care an câte două miliarde patru sute de milioane publicului, și formele telegrafice, care se trag pe an în 100 de milioane esemplare. Guvernul din Queensland se dice că trage un venit anual de 12,000 lire (300,000 franci) din sistemul acesta de publicitate. Ideia de sigur este ingenioasă.

Romanul unui grădinar. Teofil Siegfried era un ajutor de grădinar. Nu se bucura însă de celăl esterior plăcut pe care îl au toți grădarii elvețiani: el era cocoșat, paralizat la un picior, vorbea gângăvind, cu un cuvânt nu era cum trebuie să fiă un erou de roman. Cu tôte aceste el a fost eroul unui roman forte sensațional. Și ceea ce l'a făcut să fiă vestit, erau banii. Având bani, cine scie cu câtă trudă adunați, el veni înainte de asta cu câțiva ani la Viena. Aici făc cunoștință cu familia Bailer, care afară de capul familiei, mai era compusă din dōmna — forte șirētă, — și fica ei, forte frumoasă. Ce făc, ce nu făc mama și fata, destul că bietul grădinar nu mai avea zile liniștite: se amozase foc de fată și o și ceru de nevastă. Mama și fata se purtau grozav de dulce cu el, și'l tot amăgăra cu vorba până ce i luă tôte paralele, încât în cele din urmă tribunalul îl și pus sub tutelă să nu cheltuiască și puținul câtă i mai rămase. Grădinarul vădându-se înșelat intentă proces dōmnei Bailer și ficei sale sub cuvânt că aceta l'a înșelat. Șaioc fū nenorocos însă, căci tribunalul achită pe acuzate, er pe dōnsul îl puse să plătesc cheltuelile de judecată.

Cursul pieței Brașov

din 5 Iunie st. n. 1889.

Banote romănesci	Cump.	Vând.	9.42
Argent romănesc	9.35	9.40	
Napoleon-d'ori	9.42	9.45	
Lire turcesc	10.58	10.62	
Imperial	9.58	9.62	
Galben	5.50	5.58	
Scris. fonc. „Albina“ 6%	102.—	—	
„ „ 5%	98.59	99.—	
Ruble rusec	125.—	126.—	
Discontul	6 1/2—8% pe an.		

Cursul la bursa de Viena

din 4 Iunie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	106.60
Renta de hărtă 5%	96.60
Imprumutul căilor ferate ungare	142.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (1-ma emisiune)	100.20
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)	113.—
Bonuri rurale ungare	105.10
Bonuri cu clasa de sortare	105.10
Bonuri rurale Banat-Timiș	105.10
Bonuri cu cl. de sortare	105.10
Bonuri rurale transilvane	105.10
Bonuri croato-slavone	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vin unguresc	99.80
Imprumutul cu premiul unguresc	141.59
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	128.—
Renta de hărtă austriacă	85.20
Renta de argint austriacă	85.55
Renta de aur austriacă	109.45
Losuri din 1860	143.50
Acțiunile băncii austro-ungare	905.—
Acțiunile băncii de credit ungar	305.—
Acțiunile băncii de credit austr.	313.25
Galbeni împărătesc	5.62
Napoleon-d'ori	9.44 1/2
Mărci 100 imp. germane	58.10
Londra 10 Livressterlinge	118.80

Editor și Redactor responsabil:
Dr. Aurel Mureșianu.

„ALBINA“

Institutu de creditu si de economii
FILIALA BRASOVU

primesce in comisiune efectuarea de plati si
incassari atat in interiorul terei catu si
in strainatate.

Cumpara, vinde si amanetaza monete, efecte
si cupone, da insasi sau ingrijește cecuri, asig-
nate etc. si se recomanda in deosebi pentru
executarea in comisiune a oricarei transac-
tiuni de banca in Romania.

Informatiuni mai de aproape se pot lua zilnic in
biroul institutului, piata No. 90, dela 8-2 ore d. a.

Avisu d-loru abonati!

Rugam pe d-nii abonati ca la renoirea prenumaratiunii se
binevoiasca a scrie pe cuponul mandatului postal si numerii de
pe fasia sub care au primitu diarul nostru pana acuma.

Domnii, ce se aboneza din nou, se binevoiasca a scrie adresa
lamuritu si se arate si posta ultima.

Totodata facemu cunoscutu tuturor D-loru abonati, ca mai
avemu din anii trecuti numeri pentru complectarea colectiunilor
„Gazetei“, precum si cateva intregi colectiuni, pentru cari se potu
adresa la subsemnata Administratiune in casu de trebuinta.

Administraf. „Gaz. Trans.“

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulu abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni . . . . . 3 fl. —
Pe șese luni . . . . . 6 fl. —
Pe unu anu . . . . . 12 fl. —

Pentru Romania si strainatate:

Pe trei luni . . . . . 10 fr.
Pe șese luni . . . . . 20 fr.
Pe unu anu . . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data
de Dumineca.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anu . . . . . 2 fl. —
Pe șese luni . . . . . 1 fl. —
Pe trei luni . . . . . 50 cr.

Pentru Romania si strainatate:

Pe anu . . . . . 8 franci.
Pe șese luni . . . . . 4 franci.
Pe trei luni . . . . . 2 franci.

Abonamentele se facu mai usoru si mai repede prin
mandate postale.

Domnii, cari se voru abona din nou, se binevoiasca
a scrie adresa lamuritu si a arata si posta ultima.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulu trenurilor

pe liniile orientale ale cãii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Iunie 1888.

Table with multiple columns showing train routes and fares between cities like Budapest, Brașov, Sibiu, and Cluj. Includes sub-sections for various lines and stations.

Nota: Numerii incuadrati cu linii grose insemnaza orele de noapte.